

Facultaire
Studentenraad

GEESTESWETENSCHAPPEN

Dhr. prof. dr. F.P. Weerman
Kloveniersburgwal 48
1012 CX Amsterdam

Spuistraat 134
1012 VB Amsterdam
(020) 525 3278
fsr-fgw@uva.nl
studentenraad.nl/fgw

Datum	20 april 2017	Ons kenmerk	17fgw015
Contactpersoon	Joris Wolterbeek	E-mail	fsr-fgw@uva.nl
Bijlage(n)	0		
Betreft	Reactie adviesaanvraag gewijzigde opleidingsclusters		

Geachte decaan, beste Fred,

Met deze brief reageert de Facultaire Studentenraad van de Faculteit der Geesteswetenschappen (FSR FGw) op de adviesaanvraag over gewijzigde opleidingsclusters die u ons op 17 maart 2017 stuurde. In deze adviesaanvraag worden acht clusterings van opleidingen onder een opleidingsdirecteur voorgesteld. De FSR FGw zal per clustering zijn advies uitbrengen.

Inleiding

Het reduceren van het aantal opleidingsdirecteuren door clustering werd reeds aangeraden door de werkgroep *herziening besturingsmodel FGw*. De bedoeling van een reductie is enerzijds het vergroten van de slagkracht van het College of Humanities (CoH) en de Graduate School of Humanities (GSH) en anderzijds ervoor zorgen dat opleidingsdirecteuren meer toekomen aan het vormgeven van onderwijsbeleid.

Tijdens de Overlegvergadering op 23 juni 2016 heeft de decaan het standpunt ingenomen dat er wat betreft het clusteren van opleidingsdirecteuren maatwerk moet worden toegepast. De FSR FGw heeft zich bij dit standpunt aangesloten. Om deze reden zal de FSR FGw apart adviseren op de verschillende voorgestelde clustering. De FSR FGw vindt het belangrijk om voor elke wijziging apart af te wegen of deze van toevoegende waarde is. Een samenvatting van de adviezen van de FSR FGw is te vinden in Tabel 1.

Samenvoeging van de Ba-clusters Zuid-Europese talen, Noord-Europese talen (m.u.v. de opleiding Engelse taal en cultuur) en Zuidoost-Europese en Semitische talen tot het cluster Taal, cultuur- en regiostudies, plus het instellen van het Ba-cluster Engelse taal en cultuur	Negatief
Samenvoeging van de Ba-clusters L&T en Neerlandistiek tot het Ba-cluster Literatuur- en taalwetenschap en het samenvoeging van de Ma-clusters Linguistics, Literary Studies en Neerlandistiek tot het Ma-cluster Literatuur- en taalwetenschap	Negatief
Samenvoeging van de Ma-clusters K&C en Erfgoedstudies (m.u.v. de opleiding Conservering en restauratie van cultureel erfgoed) tot het Ma-cluster Kunst-, cultuur- en erfgoedstudies, plus het instellen van de Ma-cluster Conservering en Restauratie	Negatief
Samenvoeging van het Ba-cluster Geschiedenis en het Ma-cluster Geschiedenis tot het cluster Geschiedenis (Ba+Ma) bij wijze van pilot voor 3 jaar	Positief
Samenvoeging van de Ba-clusters Europese studies en Religiewetenschappen en de Ma-clusters Europese studies en Religiewetenschappen tot het cluster Europese studies en religiewetenschappen (Ba+Ma) bij wijze van pilot voor 3 jaar	Negatief

Tabel 1: adviezen van de FSR FGw per voorgestelde clustering

De FSR FGw merkt als eerste op dat het reduceren van het aantal opleidingsdirecteuren ervoor zorgt dat beleidsvorming omhoog verplaatst in de organisatie. Hierdoor is een reductie van het aantal opleidingsdirecteuren in eerste instantie in strijd met de behoefte van de faculteit om meer te decentraliseren. Desalniettemin onderkent de FSR FGw de huidige problematiek van de bestuurbaarheid van de onderwijsraden. Hierom staat hij open voor een clustering als dit vanwege inhoudelijke gronden voor de hand ligt of als de behoefte aan de clustering uit de opleidingen zelf voortkomt.

Als eerste zal de FSR FGw de algemene voordelen en nadelen van een clustering bespreken. Daarna zal hij voor de specifieke clusterings de voordelen en nadelen bespreken, zijn advies geven en deze toelichten. De FSR FGw heeft alle opleidingsdirecteuren en opleidingscommissies (OC's) van de betrokken opleidingen gemaild om hun mening te vragen. De genoemde voordelen en nadelen in dit advies zijn grotendeels gebaseerd op deze reacties. Niet van alle opleidingen hebben de OC's of opleidingsdirecteuren echter gereageerd. Hierdoor was het bij sommige voorgestelde clusterings lastiger om de voordelen en nadelen in kaart te brengen.

Algemene voordelen van een clustering

Hier zullen de voordelen worden besproken voor een reductie van het aantal opleidingsdirecteuren. Deze voordelen zijn genoemd door het faculteitsbestuur, opleidingsdirecteuren, OC's, de commissie *herziening besturingsmodel FGw* of door de FSR FGw zelf.

Vroeger werd de functie van opleidingsdirecteur uitgevoerd door slechts zes hoofden onderwijs. De ervaringen met dit aantal bestuurders waren over het algemeen goed. Op het moment zijn er echter meer dan twintig opleidingsdirecteuren. Dit zorgt voor lastig werkbare situatie in de onderwijsraden. De vergaderingen van de onderwijsraden gaan te langzaam en het is moeilijk om facultair beleid te ontwikkelen en te implementeren door het grote aantal mensen dat erover meedenkt. De FGw heeft baat bij een bestuursstructuur waarin beleid effectief ontwikkeld en uitgevoerd kan worden.

Op dit moment functioneren opleidingsdirecteuren niet zoals dit oorspronkelijk bedoeld was. Opleidingsdirecteuren zouden onderwijsbeleid moeten maken, maar op het moment zijn ze te veel bezig met uitvoerende taken: roosters maken en bepalen welke docenten welke vakken geven. Bij het voorstel tot samenvoeging van clusters is nadrukkelijk geen bezuiniging beoogd: de beschikbare hoeveelheid tijd voor alle bestuurlijke rollen blijft gelijk. Door het aantal uren voor opleidingsdirecteuren gelijk te houden, krijgen directeuren van grotere clusters straks dus evenveel tijd als de oorspronkelijke opleidingsdirecteuren van de opleidingen bij elkaar hadden. De opleidingsdirecteuren kunnen zo meer op hoofdlijnen gaan besturen en kunnen een deel van de uitvoerende taken delegeren naar mensen dichterbij de opleiding: programmamleiders. De opleidingsdirecteuren kunnen namelijk een deel van hun uren doorgeven aan programmamleiders. De uitvoerende taken van een opleiding kunnen daardoor gedaan worden door iemand die dichterbij de opleiding staat dan nu vaak het geval is (de programmamleider), en het beleid wordt gemaakt door iemand die meer overzicht heeft. De programmamleiders kunnen ook contact met de OC onderhouden voor bepaalde dossiers, als het lastig is voor de opleidingsdirecteur om voor alle dossiers met alle OC te communiceren.

Het driehoeksoverleg (afdelingsvoorzitter, opleidingsdirecteur, onderzoeksdirecteur) functioneert op het moment lastig omdat afdelingsvoorzitters met veel opleidingsdirecteuren tegelijk overleggen waardoor gemakkelijk miscommunicaties ontstaan. Als er minder opleidingsdirecteuren per afdeling zijn verbetert dit het driehoeksoverleg.

Het samenvoegen van een bachelor-, en een masterprogramma van dezelfde opleiding kan handiger zijn dan het clusteren van verschillende bachelors of masters. In een bachelor en master van hetzelfde vakgebied werken vaak dezelfde docenten en zijn vaak dezelfde vakgroepen vertegenwoordigd. Om deze reden ervaren sommige medewerkers de tot voorheen niet mogelijke optie om opleidingsdirecteur te zijn van zowel de bachelor als de master van een vakgebied als geforceerd.

Door het grote aantal opleidingsdirecteuren ontstaat soms het gevoel bij opleidingsdirecteuren dat zijn niet meer een serieuze gesprekspartner van het faculteitsbestuur zijn. Zij vertegenwoordigen in hun eentje dermate weinig studenten en medewerkers dat zij in hun eentje niet een serieuze gesprekspartner zijn.

Een ander voordeel dat veel werd genoemd door opleidingsdirecteuren is dat het gemakkelijker is om de juiste mensen te vinden als er minder posities zijn te vullen. Bovendien is de werkdruk eerlijker te verdelen als er minder opleidingsdirecteuren zijn.

Algemene nadelen van een clustering

Hier zullen de nadelen worden besproken voor een reductie van het aantal opleidingsdirecteuren. Deze voordelen zijn genoemd door opleidingsdirecteuren, OC's of door de FSR FGw zelf.

Het grootste nadeel van een clustering is dat de beleidsvorming verder van te opleidingen, docenten en medewerkers af komt te liggen. Hierdoor heeft een clustering een centraliserende werking, wat haaks staat op het voornemen van het faculteitsbestuur om de subsidiariteit te versterken. Het is belangrijk dat opleidingsdirecteuren zelf les geven op werkgroepniveau en in aanraking komen met de opleidingen die hun beleid raken. Op de werkvloer zelf zien opleidingsdirecteuren de consequenties van hun eigen beleid, kunnen hun beleid uitleggen aan studenten en medewerkers en hebben het beste zicht op wat goed is voor de opleiding. Daarnaast staan de opleidingsdirecteuren daar in contact met hun collega's wat het onderwijzen betreft. Hoe meer opleidingen een opleidingsdirecteur onder zich heeft, hoe lastiger het is om intensief contact met individuele opleidingen en docenten te houden. Hierdoor kan de situatie ontstaan dat de persoon die het beleid ontwikkelt eigenlijk geen goed zicht heeft op waar draagvlak voor is bij de opleiding. Doordat een opleidingsdirecteur van een groter cluster verhoudingsgewijs met een kleiner aandeel van de docenten contact heeft, kan het gebeuren dat de opleidingsdirecteur het gevoel heeft er draagvlak bestaat voor een maatregel, terwijl dit feitelijk niet het geval is. Deze situatie moet voorkomen worden. Het is daarom belangrijk om per clustering af te wegen of het aantal opleidingen onder één opleidingsdirecteur niet te groot wordt om de binding met de individuele opleidingen te houden.

Een ander nadeel van het clusteren van meerdere opleidingen onder één opleidingsdirecteur is dat het nog moeilijker zal worden voor opleidingsdirecteuren om contact te onderhouden met hun OC's. Met het huidige aantal opleidingsdirecteuren gebeurt het helaas al te vaak dat een OC vergeten wordt in een adviesaanvraag of te laat worden betrokken bij het vormen van beleid. Als het aantal OC's waarmee opleidingsdirecteuren contact moeten onderhouden verder toeneemt, kan deze situatie nog verslechteren. Met het ingaan van de Wet Versterking Bestuurskracht per 1 september van dit jaar is goed contact met de OC nog belangrijker. Per clustering moet gekeken worden of het nog realistisch is dat de opleidingsdirecteur genoeg contact kan onderhouden met alle OC's. Bovendien moet er in de onderwijsraden benadrukt worden dat goed contact met alle OC's essentieel is voor een succesvolle besluitvorming.

Samenvoeging van de Ba-clusters Zuid-Europese talen, Noord-Europese talen (m.u.v. de opleiding Engelse taal en cultuur) en Zuidoost-Europese en Semitische talen tot het cluster Taal, cultuur- en regio studies, plus het instellen van het Ba-cluster Engelse taal en cultuur

Specifieke voordelen

Het driehoeksoverleg functioneert op dit moment bijzonder matig binnen de TCR-opleidingen door het grote aantal bestuurders. Aangezien de TCR-opleidingen een aanzienlijk deel van de propedeuse delen en een gemeenschappelijk programmeerkader kennen, ligt het inhoudelijk voor de hand om deze opleidingen onder één opleidingsdirecteur te brengen.

Bovendien doet de wijziging recht aan de situatie bij Engels die verschilt van de situatie bij de andere Noord-Europese talen. Omdat Engelse taal en cultuur een grote en helemaal Engelstalige opleiding is, heeft zij verschillende belangen dan de belangen van de kleinere talen, zowel administratief als ook inhoudelijk gezien, bijvoorbeeld de leerlijn Wetenschapsfilosofie.

Specifieke nadelen

In de sectie 'algemene nadelen' wordt gewaarschuwd voor te veel opleidingen onder één opleidingsdirecteur. Bij te veel opleidingen heeft de opleidingsdirecteur geen inzicht meer in alle individuele opleidingen en mist hij of zij de band met de medewerkers, studenten en OC's. Bij deze clustering ontstaat er een cluster van negen opleidingen onder één opleidingsdirecteur, wat ongekennd veel is. De opleidingen komen voor een deel overeen en bewegen naar een zelfde structuur. De opleidingen kennen echter ook belangrijke verschillen en individuele eigenschappen die een opleidingsdirecteur allemaal in zijn zichtveld moet hebben.

Daarnaast zijn de TCR-opleidingen momenteel in een transitiefase waarin veel aan de opleidingen verandert en er hiertegen ook weerstand is. Hierom kan het ontactisch zijn om juist op dit moment de bestuursstructuur van de TCR-opleidingen aan te passen. Beter kan er gewacht worden tot er een stabielere situatie is bij de TCR-opleidingen.

Advies

De FSR FGW adviseert negatief op deze voorgestelde clustering. Enerzijds is dit omdat hij denkt dat negen opleidingen onder één opleidingsdirecteur te veel is om contact te houden met alle opleidingen. Anderzijds is dit omdat hij het onverstandig vindt om in deze fase van ingrijpende wijzigingen de bestuursstructuur aan te passen.

Samenvoeging van de Ba-clusters L&T en Neerlandistiek tot het Ba-cluster Literatuur- en taalwetenschap en het samenvoeging van de Ma-clusters Linguistics, Literary Studies en Neerlandistiek tot het Ma-cluster Literatuur- en taalwetenschap

Specifieke voordelen

Op dit moment is het driehoeksoverleg bij deze opleidingen ingewikkeld. Afdelingsvoorzitters spreken met verschillende opleidingsdirecteuren, omdat hun personeel bij verschillende opleidingen werkt. Opleidingsdirecteuren spreken met verschillende afdelingsvoorzitters omdat de docenten in hun opleidingen bij verschillende afdelingen zitten. Deze situatie kan versimpeld worden door het aantal opleidingsdirecteuren te reduceren. Hierdoor spreekt één opleidingsdirecteur met beide afdelingsvoorzitters en kunnen de afdelingen ook samen vergaderen. Bovendien is er inhoudelijk veel samenwerking tussen de opleidingen in deze clusters. In de bachelors delen verschillende opleidingen vakken, en het is de bedoeling dat *Cognition Language and Communication* (CLC) een gezamenlijke track van Nederlandse Taal en Cultuur en *Linguistics* wordt. Het ligt voor de hand dat er in de toekomst meer inhoudelijke samenwerking zal zijn tussen Nederlandse Taal en Cultuur en *Literary and Cultural Analysis* en tussen Nederlandse Taal en Cultuur en *Linguistics*. Ook in bepaalde mastertracks zijn er inhoudelijke raakvlakken.

Specifieke nadelen

Eén van de nadelen die genoemd is voor deze clustering is het verschil in voertalen in de bachelors. Aangezien de bachelors *Literary and Cultural Analysis* en *Linguistics* in het Engels zijn en de bachelor Nederlandse Taal en Cultuur in het Nederlands zijn, is het lastig om hier uitwisseling tussen vakken te laten plaatsvinden.

De clustering is logisch vanuit het perspectief van de bachelor en master Nederlandse Taal en Cultuur, omdat deze opleidingen *Linguistics* en *Literary and Cultural Analysis* combineren. De clustering is echter veel minder logisch vanuit het perspectief van *Linguistics* en *Literary and*

Cultural Analysis, omdat zij weliswaar inhoudelijke overeenkomsten hebben met Nederlandse Taal en Cultuur, maar niet zozeer met elkaar. Deze inhoudelijke clustering gaat dan ook terug op een verouderd concept waarin taalkunde en letterkunde inhoudelijk veel raakvlakken hadden.

Een gevaar van deze clustering is daarnaast dat de verschillende afdelingen waarin de opleidingen onder deze opleidingsdirecteur zich begeven er verschillende belangen op na kunnen houden.

Een ander nadeel is dat deze clustering op het moment niet wordt ondersteund door OC's, terwijl zij volgend jaar zouden gaan samenwerken met de nieuwe opleidingsdirecteur.

Advies

De FSR FGw adviseert negatief op deze clustering. De FSR FGw heeft geconcludeerd uit een raadpleging van betrokken OC's dat er op dit moment niet genoeg draagvlak is voor deze clustering.

Samenvoeging van de Ma-clusters K&C en Erfgoedstudies (m.u.v. de opleiding Conservering en restauratie van cultureel erfgoed) tot het Ma-cluster Kunst-, cultuur- en erfgoedstudies, plus het instellen van de Ma-cluster Conservering en Restauratie

Specifieke voordelen

Door deze clustering ontstaat er één cluster van de opleidingen onder de labels Kunst- en cultuurwetenschappen en Erfgoedstudies.

Specifieke nadelen

Er komen door dit cluster 20 tracks onder de nieuwe opleidingsdirecteur. Dit is bijzonder veel. Dit kan ertoe leiden dat de opleidingsdirecteur geen zicht meer kan houden op de individuele programma's. Daarnaast zijn er grote verschillen in omvang tussen de tracks, waardoor sommige tracks meer aandacht zouden kunnen krijgen dan andere. Een ander mogelijk nadeel is het verschil in de urenverdeling van docenten. Erfgoedstudies voldoet momenteel aan de urennormering, Kunst en Cultuur niet. De nieuwe opleidingsdirecteur zal hierdoor moeten kiezen tussen het geven van meer uren aan docenten die een vak bij Erfgoedstudies geven dan docenten die een vak bij Kunst en Cultuur geven van vergelijkbare omvang of het terugschroeven van de uren voor docenten bij Erfgoedstudies.

Advies

De FSR FGw adviseert negatief op deze clustering omdat de motivatie voor deze clustering niet duidelijk is.

Samenvoeging van het Ba-cluster Geschiedenis en het Ma-cluster Geschiedenis tot het cluster Geschiedenis (Ba+Ma) bij wijze van pilot voor 3 jaar

Specifieke voordelen

Er bestaat een grote inhoudelijke overeenkomst tussen de bachelor-, en masteropleiding Geschiedenis. Daarnaast overlappen de docenten die in de opleidingen werken voor een groot deel. Het kan handig zijn als de bachelor en master een opleidingsdirecteur delen, omdat deze dan weet waar de bachelor op voor moet bereiden en wat de voorkennis is van de mensen in de master.

Specifieke nadelen

Sinds de invoering van de bachelor/masterstructuur is het juist de bedoeling dat bachelors en masters verschillende opleidingen zijn. Het gevaar van één opleidingsdirecteur voor de bachelor en master van een vakgebied is dat de opleidingen weer te veel naar elkaar toe groeien.

Advies

De FSR FGw adviseert positief op deze clustering gezien de inhoudelijke overeenkomsten tussen de programma's.

Samenvoeging van de Ba-clusters Europese Studies en Religiewetenschappen en de Ma-clusters Europese studies en Religiewetenschappen tot het cluster Europese Studies en Religiewetenschappen (Ba+Ma) bij wijze van pilot voor 3 jaar

Specifieke voordelen

Er bestaat een grote inhoudelijke overeenkomst tussen de bachelor- en masteropleidingen van Europese Studies en tussen de bachelor- en masteropleiding van Religiewetenschappen. Daarnaast overlappen de docenten die in de opleidingen werken voor een groot deel. Het kan handig zijn als de bachelor en master een opleidingsdirecteur delen, omdat deze dan weet waar de bachelor op voor moet bereiden en wat de voorkennis is van de mensen in de master.

De opleidingen (of tracks) Religiewetenschappen zijn te klein om een eigen opleidingsdirecteur te hebben. Als opleidingen van het formaat van Religiewetenschappen een eigen opleidingsdirecteur kunnen hebben, dan zou het aantal opleidingsdirecteuren de pan uitreizen. Aangezien Religiewetenschappen in dezelfde afdeling zit als Europese Studies ligt het voor de hand één opleidingsdirecteur te hebben voor religiewetenschappen en Europese studies.

Specifieke nadelen

Sinds de invoering van de bachelor/masterstructuur is het juist de bedoeling dat bachelors en masters verschillende opleidingen zijn. Het gevaar van één opleidingsdirecteur voor de bachelor en master van een vakgebied is dat de opleidingen weer te veel naar elkaar toe groeien.

Het is niet wenselijk om een zeer grote opleiding als Europese Studies te combineren met een zeer kleine opleiding als Religiewetenschappen. De kans bestaat dat de belangen van Religiewetenschappen ondergesneeuwd raken bij deze clustering.

Religiewetenschappen bevindt zich op het moment in een uitgebreide vernieuwingstraject. Hierbij is het wenselijk dat er een opleidingsdirecteur vanuit de eigen opleiding is omdat er veel vakspecifieke expertise en intensief overleg met de staf van Religiewetenschappen nodig is.

De opleidingen van Religiewetenschappen en van Europese Studies delen op dit moment geen inhoud en personeel. Daarom is het niet logisch deze opleidingen te clusteren.

De bachelor en master Europese Studies zijn al zeer grote opleidingen. Het is dan ook de vraag of het logisch is deze opleidingen te clusteren.

Advies

De FSR FGw adviseert negatief op deze clustering. De FSR FGw begrijpt de voordelen van het clusteren van de bachelor en de master van Europese Studies. Het lijkt de FSR FGw echter niet verstandig om een zeer grote en een zeer kleine opleiding te clusteren. Daarnaast denkt de FSR

FGw dat het belangrijk is dat Religiewetenschappen in hun huidige vernieuwingstraject een eigen opleidingsdirecteur nodig heeft. Hierom is de FSR FGw ook niet voor een clustering van de bachelor en de master van Religiewetenschappen.

Conclusie

De FSR FGw hoopt zijn adviezen voldoende toe te hebben gelicht en de voordelen en nadelen van een clustering inzichtelijk te hebben gemaakt. De FSR FGw verzoekt u om ook met de OC's over deze clusterings in gesprek te gaan. De OC's hebben het beste zicht op wat goed en minder goed is voor de opleidingen en kunnen wellicht ook een inschatting maken over het toekomstige contact. Daarnaast heeft een clustering grote consequenties voor een OC, omdat deze bepaalt met welke opleidingsdirecteur de OC te maken heeft en hoe goed deze te bereiken is.

De FSR FGw raadt u aan om deze wijzigingen op korte termijn te evalueren. De FSR FGw zou graag bij deze evaluatie betrokken zijn.

Met vriendelijke groet,

Charlotte Osté
Voorzitter FSR FGw